

*Науковий керівник – ЛУГОВА Ольга,
канд. екон. наук, доцентка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ФОРМУВАННЯ Й ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

**СЕМІБРАТОВА Єлизавета, здобувач вищої освіти
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа і страхування
Запорізький національний університет**

Анотація: В умовах повномасштабного вторгнення РФ на територію України, виникла потреба у пошуку джерел наповнення бюджету, його реформатуванні, як за доходами, так і за видатками. Війна спричинила серйозні труднощі для місцевих громад. Адже саме на місцевому рівні необхідно вирішувати гуманітарні, комунальні, логістичні та міграційні проблеми, відновлювати зруйноване. На все це необхідні фінанси.

Ключові слова: структура бюджету, доходи, видатки, фінансування, трансферти, територіальна громада.

Фінансування видатків бюджету територіальної громади здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» [1].

Враховуючи умови воєнного стану, у громад з'явилися нові фінансові пріоритети. Це заходи з територіальної оборони, функціонування критичної інфраструктури, розміщення великої кількості внутрішньо переміщених осіб.

Розглянемо формування бюджету місцевого самоврядування на прикладі Запорізької міської територіальної громади. Впродовж 2022-2023 років виконання бюджету здійснювалося в умовах дії воєнного стану. Це сповільнювало економічну діяльність прифронтового міста. Доходна частина бюджету за 2023 рік склала 9504,5 млн грн, (табл.1).

Суттєвим наповнювачем бюджету стали трансферти з державного та обласного бюджетів. У 2023 році вони склали 1610,3 млн грн.

Таблиця 1. Структура за доходами бюджету Запорізької територіальної громади за 2022-2023 роки, млн грн.

Види надходжень	2022	2023
Загальний фонд бюджету	7482,3	7601,6
Податок на доходи фізичних осіб	5212,8	5049,6
Податок на прибуток	95,0	49,6
Акцизний податок	291,6	503,1
Плата за землю	794,8	764,5
Єдиний податок	945,6	1065,8
Плата за надання інших адмінпослуг	41,6	36,0
Інші доходи	100,9	133,0
Спеціальний фонд бюджету	119,4	292,6
Надходження бюджетних установ	93,6	267,5
Екологічний податок	18,1	19,3
Кошти від відчуження майна	2,9	4,7
Інші доходи	4,8	1,1
Офіційні трансферти	1296,2	1610,3
Субвенції з державного та обласного бюджетів	1245,0	1413,5
Дотації з державного та обласного бюджетів	51,2	196,8
Разом	8 897,9	9504,5

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2,3]

Варто зазначити, що основними за обсягами надходжень є: податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, плата за землю і акцизний податок. При цьому основним фінансовим ресурсом залишається податок на доходи фізичних осіб. Збільшення надходжень від даного податку зумовлено значним зростанням грошових виплат військовослужбовцям та збільшенням нормативу зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів – з 60% до 64% з початку 2022 року [4].

За 2022 та 2023 роки витрати бюджету Запорізької територіальної громади склали відповідно 8448,5 млн грн. та 9793,2 млн грн. Розподіл видатків бюджету за функціональною ознакою представлено в таблиці 2.

Найбільшу частку видатків займає галузь освіти. Проте чималі кошти були виділені на утримання самих органів місцевого самоврядування.

На реалізацію заходів з оборони та захисту населення у 2023 році спрямовано видатків на загальну суму 542,8 млн грн, що на 51,5% перевищує аналогічні видатки попереднього року [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що попри значні виклики для бюджету громади, місцевій владі вдалося втримати контрольованість.

Таблиця 2. Видатки бюджету Запорізької територіальної громади, млн.грн

Структура видатків	2022	2023
Оборона	263,2	542,8
Функціонування органів місцевого самоврядування	546,3	613,1
Кошти передані до держ. бюджету	68,5	
Погашення боргових зобов'язань		640,9
Житлово-комунальне господарство	2021,3	2724,9
Транспорт	628,7	570,1
Охорона здоров'я	608,4	529,2
Освіта	3439,5	3409,7
Соціальний захист	324,7	380,6
Культура і спорт	262,5	276,7
Інші видатки	285,4	105,2
Разом	8 448,5	9 793,2

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2,3]

На сьогодні, основне завдання місцевих органів влади полягає в тому, щоб зосередити кошти на важливих, пріоритетних напрямках забезпечення обороноздатності країни, гуманітарних та соціальних програмах підтримки населення.

Література:

1. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» від 09.06.2021 № 590 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.09.2024).

2. Довідка про виконання бюджету Запорізької міської територіальної громади за 2022 рік. URL: https://zp.gov.ua/upload/editor/dovidka_pro_vikonannya_za_2022_rik.pdf (дата звернення: 28.09.2024).

3. Офіційний сайт Запорізької міської ради. Довідка про виконання бюджету Запорізької міської територіальної громади за 2023 рік. URL: <https://toolkit.in.ua/files/442/upload/Довідка%20про%20виконання%20за%202023%20рік.pdf> (дата звернення: 28.09.2024).

4. Радіонов Ю.Д. Формування і виконання державного та місцевих бюджетів в умовах воєнного стану / Ю.Д. Радіонов. Київ: Економіка та суспільство, 2023. № 53. (дата звернення: 29.09.2024).

Abstract: *In the context of the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation, there is a need to find sources of budget revenues and reformat the budget, both in terms of revenues and expenditures. The war has caused serious difficulties for local communities. After all, it is at the local level that humanitarian, communal, logistical and migration problems need to be solved, and the destroyed need to be restored. All of this requires funding.*

Key words: *budget structure, revenues, expenditures, financing, transfers, territorial community.*

**Науковий керівник – ЩЕБЛИКІНА Інна,
к-т екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя**